

Vedlegg 1: Behovsbeskrivelse – Mer klimavennlige innkjøp i Kongsvingerregionen

StartOff-prosjekt med Regionalt Innkjøp i Kongsvingerregionen (RIIK).

Innledning

7 kommuner og 6 interkommunale selskaper i Kongsvingerregionen har etablert et formelt innkjøpssamarbeid, Regionalt Innkjøp i Kongsvingerregionen (RIIK), som blant annet har i oppgave å inngå felles avtaler, bistå ved enkeltanskaffelser (investeringsprosjekt) og utarbeide felles innkjøpsrutiner og maler. Kommunene og selskapene som inngår i samarbeidet anskaffer årlig for omkring 1,1 – 1,2 milliarder kroner medregnet investeringer. Det foreligger både en politisk vedtatt regional anskaffelsesstrategi der klima og miljø er et av fem hovedmål, og en politisk vedtatt regional klima- og miljøstrategi der et av tiltakene er å stimulere/stille krav til bærekraft og utslipp i egne innkjøp.

RIIK mottok i 2020 tilskudd fra Miljødirektoratet til prosjektet «Mer klimavennlig innkjøp i Kongsvingerregionen». I prosjektet skal det blant annet kartlegges klimabelastning av innkjøp, og på bakgrunn av dette prioriteres hvilke områder som er mest aktuelle å fokusere på for å gjøre innkjøp mer klimavennlig, samt å identifisere tiltak.

Problembeskrivelse

RIIK har per i dag ikke oversikt over klimabelastning av det faktiske innkjøpet som gjøres i samarbeidet, og en slik oversikt anses vesentlig som grunnlagsinformasjon inn i prosjektet «Mer klimavennlig innkjøp i Kongsvingerregionen». RIIK har gjennom omfattende dialog med markedet ikke funnet løsninger som dekker behovene i prosjektet. Konsekvensen av at løsningen ikke finnes, er at kommunene og de interkommunale selskapene ikke får nødvendig innsikt til å løse prosjektet eller oppfylle strategier og mål innenfor klima og miljø.

Ønsket effekt

For å identifisere klimabelastning av dagens innkjøp ønsker RIIK en løsning som gir oversikt over klimabelastning basert på det faktiske forbruket.

RIIK skal ved å bruke løsningen få et beslutningsgrunnlag til å identifisere hvilke innkjøpskategorier/avtaler der det er størst potensial i å innføre tiltak til å forbedre sin klimabelastning.

Behov

RIIK har behov for en løsning som innhenter eller mottar data fra ulike datakilder med informasjon om innkjøpte varer og tjenester. Løsningen skal omfatte alle innkjøp fra samtlige av de virksomhetene som er en del av RIIK (se www.riik.no). Løsningen må behandle dataene og synliggjøre forbruk (i kr.) og klimabelastning (i CO₂). Funnene skal kunne sorteres og filtreres på variabler.

Datakilder til løsningen kan for eksempel være:

- Regnskapsdata. Kommunene og de interkommunale selskapene har separate regnskap, og de fleste bruker i dag Visma.
- Rapportering fra leverandør basert på faktisk forbruk rett inn i løsningen som utvikles.
- Andre kilder, for eksempel klimaregnskap for enkeltanskaffelser.

For å gi et mest mulig reelt bilde av klimabelastning som følge av innkjøp anses det viktig at dette kan baseres på faktisk forbrukt mengde vare/tjeneste som et alternativ til å være beregnet på bakgrunn av omsetning. Begge alternativene må være mulig, og uten at forbruk regnes «dobbel». Vi tenker at den meste aktuelle løsningen innhenter relevant data om innkjøpte varer og tjenester fra leverandører, men er også åpne for andre løsninger. Bakgrunnen for at vi ønsker å kunne gjøre det slik er dels for å gjøre beregningene uavhengige av pris, samt for å kunne se effekt av innførte tiltak. I første omgang vil data innhentet fra leverandør gjøres for utvalgte/store innkjøpskategorier. Der klimabelastning beregnes på bakgrunn av kroneforbruk bør det være mulig for bruker å selv berike tallgrunnlaget med egne data.

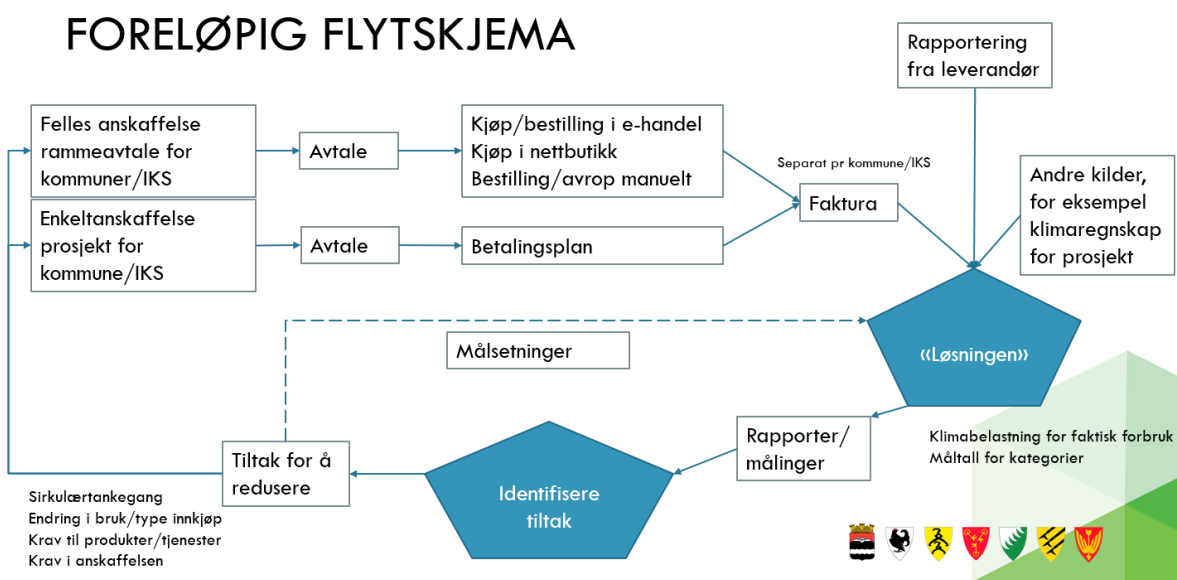
For å gi et mest mulig riktig bilde av klimabelastning er det viktig at det er åpenhet rundt beregninger som gjøres i løsningen, at disse er basert på troverdige kilder, samt at leverandører blir bedt om å tilgjengeliggjøre riktige og nødvendige data i et standardisert format.

Innhenting av data fra andre systemer bør fortrinnsvis være automatisert på en slik måte at det ikke medfører vesentlig merarbeid for hverken oppdragsgiver eller leverandører. Ved innhenting av nye/oppdaterte data må løsningen i størst mulig grad koble disse automatisk mot eksisterende datagrunnlag i løsningen, for eksempel innkjøpskategorier, leverandører eller lignende.

Løsningen må ha et informativt og brukervennlig brukergrensesnitt og innsikt i nå-situasjon. Nå-situasjonen må både vises på aggregert nivå (regionen eller den enkelte kommune/den enkelte virksomhet), men med mulighet til å «dykke ned» i tallene ved å kunne filtrere på for eksempel varekategori, leverandør, forbruker, KOSTRA-arter¹, tid, størrelse på forbruk, størrelse på klimabelastning mm., og ha gode fremstillinger for dette. Standard og brukerdefinerte rapporter og fremstillinger bør på en enkel måte kunne eksporteres til relevante filformat (for eksempel Excel eller pdf) eller deles.

Løsningen er videre tenkt brukt til både å vise nå-situasjonen, utvikling over en valgt tidsperiode, samt for å kunne legge inn fremtidig mål («budsjett»).

Verktøyet må ha en åpen Application Programming Interface (API) for å utveksle data mellom applikasjoner.

Figur 1 Foreløpig flytskjema som viser "Løsningens" funksjon i arbeidet med å innføre tiltak for mer klimavennlig innkjøp.

¹ KOSTRA (KOMMune-STat-RApportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Mer info på <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommuneekonomi/kostra/id1233/>

Tabell 1 Behovsmatrise er et veiledningsdokument for utviklingen av en løsning i alle fasene fra den første skissen fra leverandøren til en ferdig testet prototype. Noen av behovene må dekkes, som å oppfylle primærbehovet slik at RIIK kan gjennomføre sitt prosjekt, mens andre behov er mer å regne som RIIK sin ønskeliste. De løsningsforslagene som oppfyller flest behov og på best mulig måte vil gå videre i konkurransen.

Vi ønsker en løsning som i størst mulig grad dekker behovene i denne matrisen, eller som kan fungere som et fundament for ytterligere løsningskomponenter eller kunne spille sammen med andre komponenter i en komplett løsning.

Tabell 1 Behovsmatrise

Nr.	Kategori	Beskrivelse	Ytelse og funksjon
01	Presisjon	Løsningen må gi et mest mulig riktig og reelt bilde av klimabelastning av innkjøp basert på ulike datakilder.	Om og hvordan løsningen innehar muligheter for å kombinere data fra ulike kilder, i hvilken grad dette gir et riktig bilde og i hvilken grad dette reflekterer faktisk forbrukt mengde vare/tjenester.
02	Troverdighet	Det må være åpenhet om databehandlinger som gjøres av verktøyet, og disse må baseres på troverdige kilder.	I hvilken grad løsningen er basert på troverdige kilder, og åpenhet rundt kilder og databehandling.
03	Kvalitet	Klimabelastning bør kunne sammenliknes mellom ulike leverandører og innkjøps kategorier, uavhengig av hvilken datakilde som er brukt.	I hvilken grad dataene vil være sammenliknbare, herunder kvalitet på data.
04	Fleksibilitet	Løsningen bør kunne tas i bruk av andre enn RIIK.	I hvilken grad løsningen kan gjenbrukes av andre virksomheter
05	Automatisering	Innhenting og behandling av datagrunnlag bør være mest mulig digitalisert/automatisk, og med en jevnlig oppdateringsfrekvens på data.	I hvilken grad løsningen automatisk innhenter og behandler data.
06	Brukervennlig	Løsningen må være lett å ta i bruk for personer som jobber med innkjøp og klima, men også for andre i organisasjonene (for eksempel enhetsledere).	Hvor enkel løsningen er for bruker.
07	Brukervennlig	Det må være enkelt for leverandører å kunne rapportere data.	Hvor enkelt det er for leverandøren å rapportere data, og hvor tilgjengelige disse dataene er.
08	Bruker grensesnitt	Løsningen bør gi brukere god oversikt over nå-situasjon, historisk utvikling og fremtidig målsetning.	I hvilken grad løsningen gir brukeren en god oversikt.

Nr.	Kategori	Beskrivelse	Ytelse og funksjon
09	Brukergrensesnitt	Løsningen må ha innebygde filtreringsmuligheter for å kunne sortere på variabler.	I hvilken grad filtreringsfunksjonalitet i løsningen gir brukeren mulighet til å fremstille ønsket informasjon.
10	Datautveksling	Løsningen må kunne utveksle data mellom applikasjoner.	Løsningen må ha en åpen Application Programming Interface (API).
11	Kunnskapsgrunnlag	Standard og brukerdefinerte rapporter og fremstillinger bør på en enkel måte kunne eksporteres til andre filformat (for eksempel Excel eller pdf) eller deles.	Hvor god er løsningen til å kunne finne frem til, eller utarbeide rapporter og dele disse til ønsket filformat.
12	Drift, vedlikehold og support	Løsningen må være enkel å drifte og vedlikeholde, og må ha en rask tilgjengelig support.	Hvor enkel løsningen er å vedlikeholde for oppdragsgiver